

## OD REDAKCJI

Wiele zjawisk dawnej kultury – utworów literackich czy programów ideowych i ikonograficznych dzieł sztuki wizualnej – można zrozumieć tylko przy znajomości astrologii, czyli historycznej nauki o geocentrycznym Kosmosie. Nie tylko w wiekach średnich, ale i w czasach nowożytnych, także po opublikowaniu dzieła Mikołaja Kopernika, astrologię studiowano jako naukę proponującą spójną wizję świata, wykorzystywano jej ustalenia przy podejmowaniu decyzji politycznych i osobistych, a ślady jej znajomości uczeni – filologowie, historycy sztuki czy historycy idei – odnajdują dziś zarówno w dziełach kultury postrzeganej jako wysoka, jak i w zjawiskach należących do nurtów popularnych. Długo nie rozróżniano przy tym różnych aspektów „nauki gwiazdarskiej”, jak świadczą o tym choćby *Wróżki* Jana Januszowskiego (1589), gdzie terminy „matematyczna nauka albo astronomija” i „astrologija” używane są jako synonimy.

Nasza wiedza o wzajemnych związkach astrologii i kultury w dawnej Rzeczypospolitej pozostaje niepełna. Zachęcamy więc do lektury artykułów zamieszczonych w oddawanym do rąk czytelników zeszycie „Terminus”. Profesor Ewa Śnieżyńska-Stolot publikuje tekst, który dla wielu historyków literatury będzie bardzo ważnym wprowadzeniem w problematykę. Magdalena Piskała szuka wizualnych i ideowych ech astrologii w herbarzu Szymona Okolskiego. Magdalena Kuran pisze o dwóch kazaniach, których autor rozważa niemoralne i godziwe aspekty astrologii, a Małgorzata Krzysztofik – o szesnastowiecznych zielnikach. Áron Orbán zaś śledzi dzieje astrologii na dworze Macieja Korwina, przekonująco ukazując, jak ważną rolę w kulturze średnio-wiecznej i nowożytnej Europy odgrywały horoskopy.

*Justyna Kiliańczyk-Zięba*



## EDITOR'S NOTE

Many past cultural phenomena, be it literary and visual art works or ideological programmes, can only be understood through the knowledge of astrology, that is a historical study of geocentric universe. Not only in the Middle Ages, but also in the modern times, after the publication of Nicolaus Copernicus's work, astrology was studied as a field of learning that offered a coherent vision of the world, and its findings were used as grounds for political and personal decisions. Even today, scholars such as philologists, art historians or historians of ideas find its traces in works of culture regarded as fine art as well as in phenomena belonging to more popular currents. What is more, it appears that for many years the different facets of the celestial science were not distinguished from one another, as evidenced by *Wróżki* (The Fortune-Tellers) by Jan Januszowski (1589), where the terms "matematyczna nauka albo astronomija" (mathematical science or astronomy) and "astrologija" (astrology) are used interchangeably.

Our knowledge of the mutual relations between astrology and culture in the Commonwealth remains incomplete. We therefore encourage you to read the papers printed in this issue of *Terminus*. Here, Professor Ewa Śnieżyńska-Stolot presents a text that for many literary historians will prove to be a very important introduction into the matter. Magdalena Piskała searches the armorial of Szymon Okolski for visual and ideological echoes of astrology. Magdalena Kuran analyses two sermons whose author ponders over both the immoral and the wholesome aspects of astrology, while Małgorzata Krzysztofik writes about 16<sup>th</sup>-century herbals. Áron Orbán investigates the history of astrology as practiced at the court of Maciej Korwin, demonstrating how important a role did horoscopes play in the culture of medieval and modern Europe.

*Justyna Kiliańczyk-Zięba*